

REPORTAGE

■ **HOGES KOSTEN** STEEDS MEER INSTELLINGEN WEIGEREN MENSEN MET

Zorgorganisatie Ipse de Bruggen in Zwammerdam, waar ernstig verstandelijk gehandicapten worden verzorgd.

Een groeiend aantal zorginstellingen weigert nog mensen op te nemen met een verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblematiek. Dat stelt Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN). De organisaties kunnen de hoge kosten voor de complexe, zware zorg niet meer opbrengen. „Meer bezuinigen kunnen we niet meer.”

door Renate Curfs

„Ik ben er, hou jij je portofoon in de gaten?“, vraagt persoonlijk begeleider Roland Pont (42) aan zijn collega terwijl hij de woonkamer komt binnenlopen. Ruim vier jaar werkt hij nu bij zorgorganisatie Ipse de Bruggen met mensen die een verstandelijke beperking hebben en kampen met ernstige gedragsproblematiek.

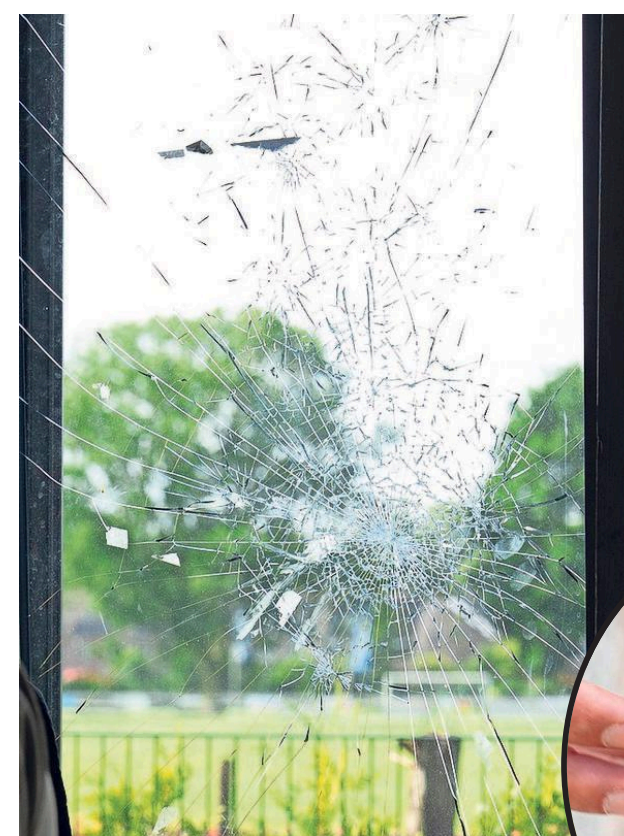
Op dit moment doet hij dat op een gesloten woongroep. Terwijl hij begint aan zijn dienst, vertelt Pont dat een cliënt van in de twintig hem gisteren aanviel terwijl hij aan het werk was. Die trok hem aan zijn kleren naar de grond toen hij de gang opliep. Omdat hij direct alarm kon slaan, kwamen meteen vier collega's toegesnelnd om hem te helpen.

Extra alert

„Dus alleen mijn T-shirt en ketting zijn kapot“, vertelt hij. „En ik heb wat krasjes in mijn gezicht.” Omdat hij zo een 'herstelgesprek' heeft met deze cliënt om het incident uit te praten, vraagt hij voor de zekerheid of zijn collega het komende half uur extra alert wil zijn. Waarschijnlijk is het niet nodig, denkt hij. „Maar je weet het nooit.”

Steeds meer zorginstellingen weigeren nog mensen op te nemen met een verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblematiek. Dat stelt VGN. Het gaat daarbij om mensen met de indicatie VG7, een zorgzwaartepakket binnen de Wet Langdurige Zorg. De organisaties kunnen de hoge kosten voor de complexe, zware zorg niet meer opbrengen.

Het geld dat ze ervoor krijgen van de overheid is al jaren ontoereikend. „Jaarlijks kan dit tekort oplopen tot zo'n 20.000 euro per

Een kapotte ruit in zorginstelling Ipse de Bruggen. Voor hun veiligheid beschikken medewerkers over een alarmkastje.

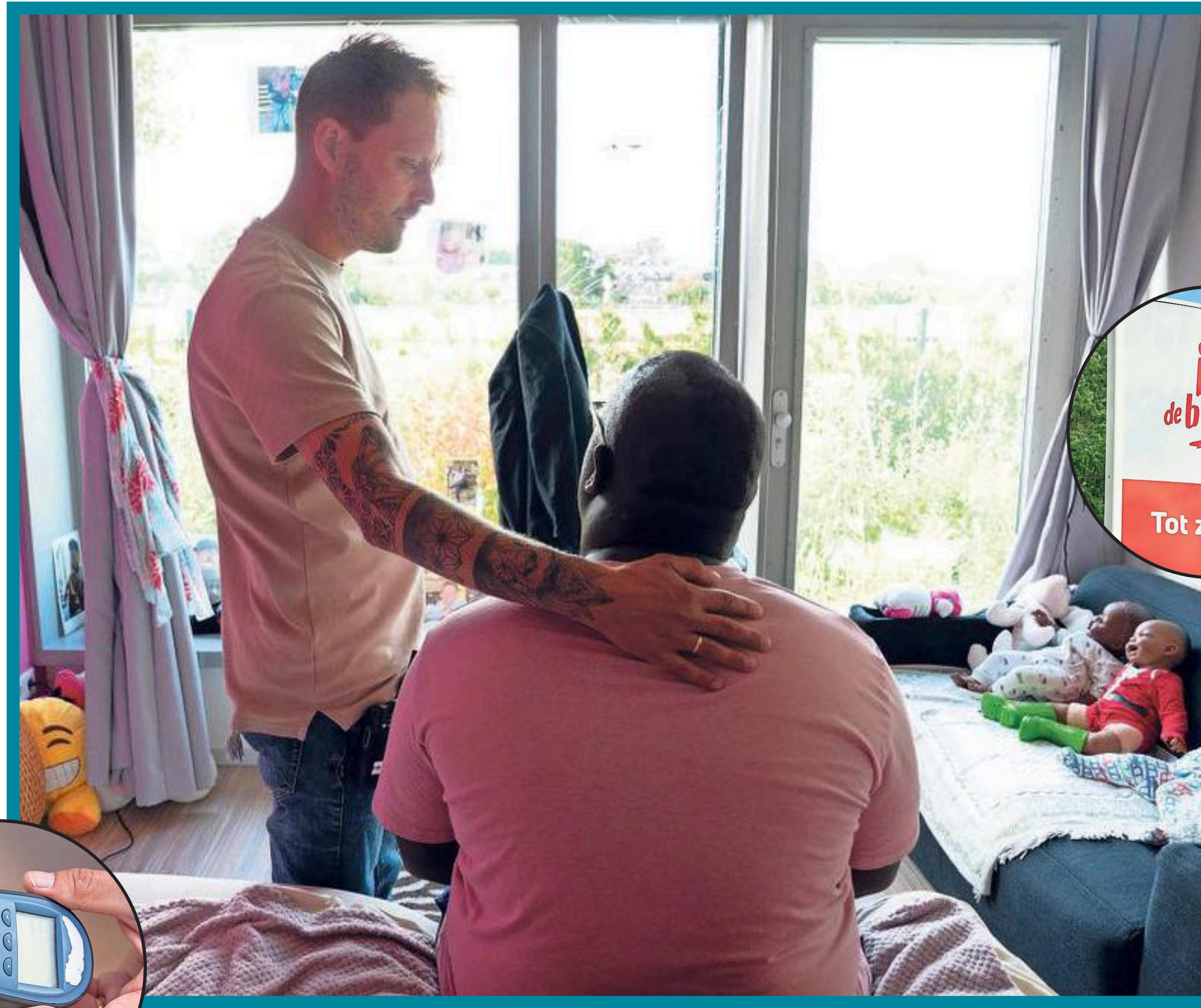
cliënt“, zegt Angélique Koevoets, bestuurder van Ipse de Bruggen. Ze legt uit dat deze mensen intensieve zorg nodig hebben. En die is tijdrovend en duur.

Dit jaar en volgend jaar stijgen de tarieven voor deze zorg. Daarmee zou deze voor het eerst in jaren kostendekkend zijn. Maar door de kortingen die de komende jaren boven de markt hangen, zijn aanbieders volgens haar vanaf 2027 de helft van dat extra geld alweer kwijt. Haar organisatie draagt zorg voor 800 mensen met deze problematiek.

Tot nu toe heeft Ipse De Bruggen

om financiële redenen nog geen cliënten hoeven weigeren. „Maar verder bezuinigen kan niet meer“, zegt ze. Ze gelooft niet dat de politiek genoeg is doordrongen van de ernst van de situatie. „Als er niet snel iets veranderd, zullen ook wij in de toekomst nee moeten overwegen.”

„Volgend jaar kan de gehandicaptenzorg even het hoofd boven water steken“, zegt Theo van Uum, directeur van VGN. „Om dan in

2027 direct weer kopje onder te gaan.” Volgens hem is het onvermijdelijk dat nieuwe kortingen de kwaliteit van

de gehandicaptenzorg hard zullen raken.

„Dan zullen we moeten besparen op personeel” zegt hij. „Dat betekent minder medewerkers op een groep.” Vanwege de hogere werkdruk die daardoor ontstaat, hebben professionals dan ook minder tijd voor de mensen. „Terwijl juist individuele begeleiding

voor cliënten met VG7 zo belangrijk is.”

Na een kwartier komt Pont vrolijk terug de woonkamer in. Het gesprek met de cliënt is goed verlopen. „We hebben het uitgepraat en elkaar een knuffel gegeven“, zegt hij. „Nu kunnen we weer door.” Hij vertelt dat de jongen uit onmacht soms dingen doet of zegt waar hij kort daarna weer spijt van heeft.

Band

Vanwege de band die hij met deze mensen opbouwt, heeft hij er geen probleem mee dit incident

BEPERKING EN ERNSTIGE GEDRAGSPROBLEMATIEK

PAGINA T30

Grenzeloze liefde voor Maastricht

Medewerkers Ester en Roland in de keuken; een goede samenwerking is belangrijk bij de woongroep.

gedwongen thuis voor hun kind te blijven zorgen. „Maar dat is dan bijna niet te doen.”

„Wat ben jij lekker bezig“, zegt Pont tegen een jonge

bewoonster die aan de eettafel in de woonkamer kleurrijke vriendschapsarmbandjes aan het vlechten is. „Hier zou je geld voor moeten vragen.” Iedereen aan tafel lacht. Het meisje schudt het hoofd en antwoordt. „Nee, ik wil mensen hier gewoon blij mee maken.”

Als hij even later in de aangrenzende keuken wat te drinken inschenkt, legt hij uit dat de bewo-

ners met wie hij werkt complexer zijn dan andere bewoners op het instellingsterrein. Daarom wonen ze ook gesloten. Twee zitten er met een gerechtelijke

machting. Omdat een rechter heeft vastgesteld dat zij een gevaar kunnen zijn voor zichzelf of anderen.

Geregeld gaat er wel iemand door het lint, vertelt hij. Zo sloeg een bewoner een paar dagen eerder tijdens een psychose zijn eigen slaapkamerraam in, omdat hij naar buiten wilde. In zulke crisissituaties zijn direct extra medewerkers nodig. „Om iemand weer rustig te krijgen en ervoor te zorgen dat iedereen veilig blijft.”

In een ideale situatie kan dan worden teruggevallen op zorgprofessionals die de cliënt goed kennen. Zij weten hoe ze het beste kunnen inspelen op de bewoner. „Maar die medewerkers moeten er wel zijn“, zegt hij. En dat is het probleem: juist in de zorg voor mensen met ernstige gedragspro-

blematiek zijn de personeelstekorten het grootst.

„Twee begeleiders binnen ons team zijn voor langere tijd uitgevallen“, zegt Pont. „En verder staan er bij ons nog veel vacatures open.” Die opgevuld krijgen, zo hoort hij terug van zijn leidinggevende, valt niet mee. Het gevolg is dat zijn team nu maar voor de helft draait op vaste krachten.

Escalatie
Voor overige diensten wordt teruggeslagen op zzp'ers en uitzendkrachten. „Niets ten nadele van tijdelijke krachten“, zegt hij. „Maar zij kennen de bewoners toch minder goed.” Daardoor voelen cliënten zich volgens hem minder comfortabel en veilig. Met als gevolg dat de kans op escalatie groeit.

„Ik maak me grote zorgen over deze personeelstekorten“, zegt Van Uum. De gehandicaptenzorg zet volgens hem alles op alles om zoveel mogelijk nieuwe medewerkers te vinden. Zo wordt er gekeken naar zij-instromers die zich willen laten omscholen. Daarnaast vraagt het of mantelzorgers extra kunnen en willen helpen.

„Dat helpt de werkdruk voor professionals wat te verlagen“, zegt hij. Hij hoopt dat daardoor ook het relatief hoge ziekteverzuim wat zal afnemen. Volgens hem is het belangrijk dat zoveel mogelijk medewerkers aan de slag blijven. „Nog meer uitval kan de sector zich niet permitteren.”

„Het is soms flink aanpoten“, beaamt ook Pont. „Maar gelukkig kan ik wel wat hebben.” Voor hem is de doelgroep waar hij nu mee werkt, de leukste die er is. Hij vertelt dat er zeker mindere momenten zijn. Maar de mooie momenten overheersen. „Deze mensen geven me ook zoveel liefde en warmte terug.”

'Ze geven me zoveel liefde en warmte terug'

Roland Pont ontfermt zich over een van de cliënten in zorginstelling Ipse de Bruggen.

FOTO'S THIJS ROOIMANS

weer achter zich te laten. „Je gaat toch een beetje van ze houden“, vertelt hij. Daarom doet hij er ook iedere dag alles aan om te voorkomen dat het misgaat met ze. „Maar dat lukt helaas niet altijd.”

Doordat steeds meer instellingen cliënten weigeren, lopen de wachtlijsten voor mensen met VG7 de afgelopen jaren steeds verder op. Hoeveel er op dit moment precies wachten op een plek in een

instelling is niet duidelijk, vertelt Van Uum. „Waarschijnlijk gaat het om honderden mensen.”

Er is een officiële wachtlijst, maar die is niet volledig. Cliënten komen daar pas op als zorgorganisaties erin toestemmen dossierhouder te worden. „Maar vanaf dan zijn ze ook meteen verantwoordelijk voor hen“, zegt hij. „Omdat ze hen op dat moment niets te bieden hebben, weigeren ze dat.” Dus worden dossiers geweigerd en belanden mensen niet op de lijst.

Tegenwoordig moeten mensen soms jaren wachten op een plek,

ziet Van Uum. In de tussentijd wonen ze noodgedwongen bij hun ouders of eindigen op straat. „Maar zij kampen met ernstige gedragsproblemen“, zegt hij. „Als daar niet op de juiste manier mee wordt omgegaan, kan dat onveilige situaties opleveren.”

Agressief

Ze kunnen bijvoorbeeld agressief worden als ze zich niet begrepen voelen. „En een fysiek volwassene man met het verstand van een tweejarig kind kan harde tikken uitdelen“, zegt hij. Omdat er geen andere oplossing is, zijn ouders

OMDAT ER GEEN ANDERE OPLOSSING IS, ZIJN OUDERS

GEDWONGEN THUIS VOOR HUN KIND TE BLIJVEN ZORGEN